

Armádní *kulturní zpravodaj*

2

96

OBSAH

- 1 /** Kroměříž potřicáté a pětadvacátá Bechyně aneb Armádní festivaly jubilující
- 7 /** Když se řekne Bechyně ...
- 11 /** Propozice soutěží v tanečním sportu
- 12 /** Proč vlastně slzy?
- 15 /** Dívka z titulní strany
- 16 /** Armádní výtvarníci na severu Čech
- 19 /** Svět zahyne na nedostatek citu
- 20 /** „Kdo se vzdělává, žije ...“
- 20 /** Legislativa
- 21 /** Klub jako „kulturní krmítko“
- 22 /** Kulturní edice
- 24 /** Derniéra
- 26 /** Informace nejen pro knihovníky
- 29 /** Jednala Rada AKZ
- 29 /** Zasedání ADS
- 30 /** Dům u usměvavého sluníčka
- 32 /** Reprezentační ples Armády České republiky
- 33 /** Přečetli jsme
- 34 /** Zájmová umělecká činnost 2. as posádky Olomouc
- 35 /** Tendence ve vývoji neprofesionálního umění (1. část)
- 37 /** ARTAMA informuje
- 38 /** Křehké desatero
- 41 /** Nadace Domu armády Olomouc
- 43 /** Tržiště informací

- 1 až 4 /** Příloha: Propozice soutěže (*XVIII. ročník celoarmádní soutěže leteckých a raketových modelářů; X. ročník celoarmádní soutěže plastického modelářství*)

Kroměříž potřicáté a pětadvacátá Bechyně

aneb Armádní festivaly jubilující

Náš národ má umění v krvi. Potřeba kontaktu s uměleckou tvůrčí činností je nám dána do vínku snad genetiky, doprovázejícími praotce Čecha. Ani v dobách nejtragičtějších útrap ve válečných vřavách neutichaly písně a slovo vázané se klenulo nad povely k pochodu či k palbě. Není divu, že v době vzniku naší amády vstoupila spolu s vojsky do kasáren i umělecká tvořivost a neopustila je do dnešních časů.

Rozmach zájmové umělecké činnosti v amádě a potřeba umělektvůrčí konfrontace stovek souborů a tisíců jednotlivců si vynutila vytvoření příslušné organizační platformy. Stala se jí **Amádní soutěž umělecké tvořivosti**, která je u nás vyhlašována každoročně od roku 1949. Žádná jiná amáda na světě se podobnou, nikdy nepřerušenou tradicí každoročních postupových soutěží a festivalů nemůže pochlu-bit.

Po řadě štací, jimiž celoarmádní festival prošel, kdy jej hostila jak bývalá královská města, tak i romantický břeh a hladina Máchova jezera, stanul 26. 8. 1967 v Moravských Athénách, v perle úrodné Hané, v malebné a pohostinné Kroměříži.

O čem to šumíš, kašno, do malebného loubí,

když červeň višní v sadech už po ústech se ptá.

O tom, že krajka tónů zas ticho parků vroubí,

když vojsko podivné tvé město obléhá.

Na I. ročník celoarmádního festivalu ASUT Kroměříž '67 se tehdy sjelo přes tři sta účastníků. Mimo jiné deset souborů malých jevištních forem, devět tanečních orchestrů, osm zpěváků a sedm zpěvaček tanečních písní, dvacet čtyři páry a dva kroužky společenského tance. Na závěr festivalu bylo jeho organizátorům jedno jasné – festival zakotvil. Domovský přístav

se ukázal jako ideální pro dlouhodobou stabilizaci této ojedinělé kulturní akce z hlediska její historické perspektivy.

Od roku 1969, kdy kroměřížský festival opustily divadelní a slovesné obory, stal se festivalem hudby, zpěvu a tance. V roce 1974 se festivalový program rozšířil o přitažlivý a barvitý obor lidové hudby, zpěvu a tance a posléze, a to na dobu téměř deseti let, i o obory výtvarného a užitého

umění, fotografie a audiovizuální tvorby. (Pro ilustraci: V rámci XX. ročníku se soutěžilo v oborech a kategoriích: dechových orchestrů, pěveckých sborů, komorní hudby, tanečních orchestrů, rytmických skupin, vokálně-instrumentálních skupin, sólových zpěváků a pěveckých duet s doprovodem, folklorních sólistů a malých skupin, folklorních souborů, autorské hudební tvorby, fotografie, výtvarného umění, užitého umění, filmu, diafonu a ve více, než desítku jednotlivých soutěží kategorie společenský tanec párů a tanečních kolektivů.) Není divu, že v letech 1985 až 1988 dosahoval počet účastníků festivalu patnácti set a počínal být velmi těsný zejména pro stále mohutně sílící „amádní folklorní hnutí“. To si počínaje rokem 1989 vynutilo své osamostatnění a folklor jako vzácný diadém zazářil na několik let na čapce Matúše Čáka v Trenčíně, aby od roku 1993 zakotvil v Rožnově.

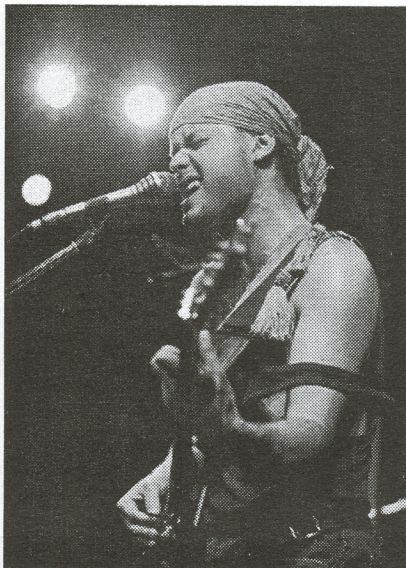
Díky fandovskému úsilí organizátorů jednotlivých ročníků kroměřížského festivalu

se dařilo připravovat nové a nové ročníky a vytvářet neuvěřitelně dlouhou a slavnou festivalovou tradici. Dařilo se tak i navzdory různým omezujícím a likvidátorským snahám některých amádních představitelů, před nimiž bylo nutné často tradici i rozsah festivalu obhajovat a ochraňovat. Pro jeho existenci byla velmi důležitá podpora obyvatel města i okresu, jimiž byli vojáci „vyzbrojení“ hudebními nástroji vděčné přijímání. Velká pozornost proto vždy byla věnována vystoupením uměleckých souborů před širokou veřejností. V rozsáhlých projektech mimosoutěžních vystoupení absolvovali účastníci festivalu v některých ročnících osmdesátých let i přes padesát vystoupení, zejména ve školních zařízeních a ústavech sociální péče, ale i na veřejných prostranstvích. K vyhledávaným programům festivalu patřila vedle atraktivních tanečních soutěží i lidová veselice „Roztančená ulice“, při níž vždy ožilo kroměřížské náměstí a přilehlé ulice tancem a zpěvem desítek, převážně folklorních

souborů. Od roku 1991 se tato akce profilovala do historicky širšího rámce tradičního Hanáckého jarmarku.

V porotách kroměřížského festivalu se vystřídal za dobu jeho existence řada známých osobností z oblasti hudby (Harry Macourek, Václav Hybš, Jiřina Fikejzová, Naďa Urbánková, Jaroslav Navrátil, Martin Kratochvíl, Zdeněk Gregor), folklorního umění (Cyril Zálešák, Alexander Mőži, Jiří Pospíšil, Eva Rejzková), společenského tance (Ladislav Martinek, Milan Rešl, Eduard Císař, Václav Kosmák, Vlasta Buryanová) a mnoho dalších. Na festivalu se prezentovala celá plejáda pozdějších populárních zpěváků – Jiří Helekal (stal se vítězem hned 1. ročníku), Petr Kotvald (zpěvák tanečního orchestru Blesk), Petr Ulrych (vedoucí hudební skupiny Vulkán VA Bmo), Lenka Filipová, Karel Plíhal, Libor Petrů a řada dalších. V letech 1978 a 79 hrál na basu a zpíval s vojenskou kapelou „Argentum“ ministr Vladimír Dlouhý. Některé soubory se zúčastňovaly festivalu

pravidelně a některé se staly i několikanásobnými vítězi (např. vokálně-instrumentální skupina „Satelit“ karlovarského svazku, folklorní soubor „Jánošík“, soubor společenského tance „Akademik“ VA Bmo či „Taks“ Slaný, dechový orchestr „Blesk“ ze Žatce, pěvecký sbor „Mláď“ z Českých Budějovic a mnoho dalších.

Festival měl vždy velkou publicitu ve sdělovacích prostředcích. Vedle Československého rozhlasu, pro který přinášel pravidelné informace nynější tiskový mluvčí Škody Plzeň Jaroslav Hudec, natáčela v rámci jeho průběhu často reportáže i televize.

V roce 1991 byla dovršena dlouhá etapa prvních dvaceti pěti let existence celoar-mádního festivalu v Kroměříži. Desetitisíce jeho bývalých účastníků vzpomínají vděčně na tuto oázu lidskosti uprostřed ne vždy příjemného armádního světa, na elektrizující atmosféru tvůrčí umělecké konfrontace, ale i na malebná kroměřížská zákoutí, mlčenlivé svědky mnoha nevšedních příběhů. Festival se postupem let stal nejen Mekkou

zpěváků, hudebníků a tanečníků toho času „v zeleném“, ale soustředil vždy také pracovníky kultury v armádě k tvůrčím dialogům, výměně názorů a zkušeností i k jednotnému postupu vůči tendencím přehlížení významu práce v oblasti armádní kultury.

V roce 1991 nastal v koncepci kroměřížského festivalu významný posun. U příležitosti jubilejního XXV. ročníku byla přijata myšlenka mezinárodního armádního hudebního festivalu. Tento nápad získal podporu organizace profesních svazů vojáků evropských armád „EUROMIL“ a posléze příslib účasti vojenských hudeb z USA, SRN, Polska a Maďarska. Tak se XXVI. ročník kroměřížského festivalu stal vlastně i jakýmsi nepsaným I. ročníkem mezinárodního hudebního festivalu. V té době však jako součást celoar-mádního festivalu hudby, zpěvu a tance, na který plynule navazoval a řada doprovodných akcí byla společná. Armády stojící ještě nedávno nesmiřitelně proti sobě si podaly ruce, aniž by to bylo pouze zdvořilostní gesto. V tu chvíli bylo všem zřejmé důležité myšlenkové poselství: když prostřednictvím vojáků promlouvají múzy – pak mlčí zbraně.

Vývoj v dalších letech směřoval k jedno-

značnějšímu profilování mezinárodní části festivalu. V roce 1992 zahajoval XXVI. ročník Big Band Bundeswehru a vedle klasických vojenských hudeb přijel i mužský pěvecký sbor „BLAUE JUNGS“ z vojenské námořní školy v SRN. Zvažovala se možnost účasti neprofesionálních uměleckých souborů západních států a v rámci festivalu probíhala čilá jednání s vojenskými a leteckými přidělenci. V Podzámecké zahradě se konal monstrokonzert, na němž se představily vojenské hudby exhibičním vystoupením a společnými skladbami.

XXVII. ročník v roce 1993 nesl název „Festival hudby, zpěvu a společenského tance Armády České republiky s mezinárodní účastí“. Zde se již vedle koncepce, zda soutěž či přehlídka, zvažovalo, zda je vhodné spojit vnitroarmádní festival

s mezinárodní přehlídkou vojenských hudeb. Poprvé byla vystoupení festivalových účastníků přehlídková a spojená do programových bloků podle žánrů. Organizací promenádních koncertů zahraničních účastníků po celém regionu překročil festival rámec města a okresu Kroměříž. Mimochodem, zvláštností tohoto ročníku festivalu byl fakt, že poprvé v celé dlouhé historii těchto armádních kulturních svátků přijel do Kroměříže ministr obrany ČR.

V roce 1994 se konal festival pod názvem „Festival hudby, zpěvu a společenského tance a II. mezinárodní festival vojenských hudeb“. Měl opět soutěžní charakter a sjela se na něj téměř tisícovka účastníků. Na „Hanáckém jarmarku“ se představilo šest vojenských hudeb a orchestrů západních států, kromě jiných

vých účastníků. Svou „labutí píseň“ přednesl Big band AČR pod vedením Rudolfa Koudelky, s nímž se symbolickou skladbou „Má pout“ přišla rozloučit Petra Janů.

* * *

Festival v tomto roce stanul na jakési pomyslné křižovatce a všichni jeho architekti tajili dech, zda nesejde z cesty, na níž před třiceti lety vykročil. Tradice je věc, kterou si všechny kulturní národy nesmírně považují. Okřídlený bonmot současnosti o tom, že o peníze jde až v první řadě, lze věru použít i na otázky osudu festivalu v Kroměříži. Někdy však stačí, aby bylo dost vůle...

Dan Zavoral

i Orchester princova osobního pluku z Dánska. U příležitosti festivalu byla sloužena slavnostní mše „Missa brevis“ skladatele Stanislava Jelínka.

XXIX. ročník kroměřížského festivalu hudby a zpěvu byl nepochybně chudší než jeho předchůdci. Zahraniční vojenské kapely již našly novou platformu pro svou prezentaci, a to na „III. mezinárodním festivalu vojenských hudeb“ v Kroměříži v zářijovém termínu, a armádní festival opustil, zcela nelogicky, leč naštěstí jen na rok, společenský tanec, po folkloru nejbarvitější tradiční festivalová součást. Pro tento rok si odskočil do Slaného na „Armádní festival tanečního sportu“. Pamětníci pestrých a mohutných předchozích ročníků právem žehrali na program, který nabídl více vystoupení hostů než tradičních festivalo-

Vedle hudebních a tanečních oborů patřily vždy k velmi frekventovaným oblastem zájmových uměleckých aktivit divadelní a slovesné obory. Již v roce 1923, kdy byla v naší armádě kultura součástí výchovné práce, soustřeďovaly armádní kulturní kluby, tehdy nazývané „vojenská zátiší“ po vzoru amerických vojenských domovů (YMCA), i vojenské divadelní soubory.

Po II. světové válce se v armádě nové republiky vytvořily podmínky pro pokračování této kulturní tradice a profesionální herci i režiséři z tehdejších armádních divadel pomáhali amatérským nadšencům zvládat základy divadelního řemesla. Byli to např. Vlasta Chramostová, Vlastimil Fišar, Aleš Podhorský a další. Některé z tehdejších amatérských vojenských souborů se zúčastnily i celostátní divadelní přehlídky Jiráskův Hronov (od roku 1951 např. několikrát DS „Stráž míru“ z Plzně). Je samozřejmé, že jejich repertoár odpovídal charakteru doby a „ideologické péči“ zřizovatelů.

V 60. letech vznikaly vedle souborů vojenského amatérského divadla ve velké míře soubory malých forem, které pružně reagovaly na aktuální dobové náměty a kopírovaly vývoj civilních souborů. Postupem let vyrostla řada tradičních divadelních souborů, jejichž práce byla systematická a výsledky povzbudivé. V některých případech docházelo i ke slučování tradičních souborů civilních s armádními divadelníky. Tak např. bechyňský divadelní soubor „Lužnice“, jehož vznik spadá do roku 1855, navázal v roce 1957 tvůrčí spolupráci s místními vojenskými letci, soubor G. F. Belopotockého z Liptovského Mikuláše spojil svou stopadesátiletou tradici s divadelním souborem místní Vysoké vojenské školy.

K tradičním amádním divadelním souborům, které vydržely navzdory redislakacím, nezájmu mnoha velitelů, finančním i materiálním problémům, lze počítat např. vedle již jmenovaných (DS G. F. Belopotockého byl přejmenován na DS „Armi scéna“) DS

„Železničiar“ z Dolného Kubína, „Javorina“ z Nového Mesta nad Váhom, „Hviezda“ a „Kamene“ bratislavské vojenské školy, „Radosť“ opavského vojenského gymnázia, „MT Divadlo“ z Moravské Třebové, „Divadelní Studio“ VA Bmo, „Divadelní společnost“ Vojenského gymnázia Praha, „Špagát“ VÚ Janovice nad Úhlavou, „Netrdlo“ PDA Vyškov a další. K nim přibyly v dalších letech DS „Pard“ z Pardubic, „Hadr“ z Chomutova, „Rubikon“ DA Tábor, „Dráček“ VA Bmo či „Divadlo skleněných bublin“ PDA Hodonín. Vedle těch tradičních pracovala řada souborů jen krátce, většinou v závislosti na délce vojenské služby svých zakladatelů, vůdčích a tvůrčích osobností. Mnohé divadelní soubory se transformovaly do podoby divadel malých forem, estrádních skupin, ale i naopak. Řada známých herců, režisérů či autorů, kteří netrávili prezenční službu v Armádním uměleckém souboru, pracovala v souborech amatérských.

V letech 1963 a 1964 vznikla u VÚ

v Liberci známá „Ypsilonka“, kterou založil Jan Schmid; jako autor a herec vojenského divadelního souboru „Dires“ (*vítěz bechyňského festivalu 1977*) působil Jan Vedral (*posléze v ÚDA jako slovesný metodik, nyní dramaturg vinohradského divadla*); prezident Václav Havel v podmínkách útvaru ztvárnil roli v divadelní hře, kterou zde sám napsal a režíroval, v „Bláznových zápiscích“ zazářil Jiří Hromada, v dramatizacích Čechova Jaroslav Sypal, režijně i herecky zaujal Pavel Kikinčuk, vítězem festivalu byl v 70. letech i známý režisér (*Jesus Christ Superstar*) Petr Novotný, tehdy vedoucí souboru malých forem „V boj“.

V roce 1969 došlo k oddělení divadelních a slovesných oborů z rámce rozrůstajícího se všeoborového celoarmádního festivalu v Kroměříži. Postupem let dotlačili divadelníci „Thespidovu káru“ do jihočeské Bechyně, kde se v roce 1972 konal 1. ročník festivalu divadelního a slovesného umění.

**Bechyňský festival
festival mládí
semafor nám všem
dává zelenou
Tak honem nasedat,
pojedťe s námi
už zase svítí
rampa nad scénou
Bechyňský festival
festival mládí
ať je mu šestnáct
nebo šedesát
Každý rok přijedem
prijedem rádi
vždy nové řádky
do tradice psát**

(Refrén písně „Festivalová“ z roku 1987
autorů: text Daniel Zavoral, hudba Zdeněk
Novotný)

V uplynulých 25 letech soustřeďoval bechyňský festival každoročně kolem čtyř set účastníků, kteří realizovali své neprofesionální umělecké aktivity i soutěžní ambice v oborech a kategoriích divadelních her, malých jevištních forem, uměleckém přednesu, od roku 1988 i v kategoriích zábavných výstupů, zábavných programů a volné kategorii. Do tohoto roku byla součástí bechyňských festivalů i kategorie autorské literární tvorby, jejíž nejlepší amatérští protagonisté přijížděli do Bechyně na tvůrčí semináře a besedy s porotci, spisovateli a básníky. Až do roku 1992 pak probíhalo samostatné celomístní setkání literárních tvůrců v Praze. Od následujícího roku přijíždějí tito pokusitelé múz opět do Bechyně.

Bechyňský festival se stal v krátké době zvukným pojmem a vytouženou metou účastníků amatérských soutěží umělecké tvořivosti (či neprofesionálních uměleckých aktivit). V jeho rámci probíhala i řada odborných shromáždění, mimosoutěžních vystoupení na veřejnosti a zejména tvůrčí diskusní semináře a divadelní dílny, vedené

mnoha zajímavými osobnostmi divadelního světa. Jako lektori a porotci zde působili profesori DAMU, režiséři a herci profesionálních divadel, vedoucí progresivních souborů netradičního divadla atp. Někdy se nezapomínalo ani na recitátory, a tak i pro ně byly několik let připravovány zajímavé studijní projekty např. s Alfrédem Strejčkem (v soutěži *uměleckého přednesu se mj. v Bechyni úspěšně představila i nynější moderátorka ČT 1 Jolana Voldánová*).

Festival léty získal velmi dobré renomé i mezi civilními soubory a divadelními odborníky. Tradiční divadelní soubory vytvářely pro festival speciální společné inspirativní divadelní projekty, kterými obohacovaly jeho průběh a naznačovaly netradiční uchopení známých divadelních textů (např. „Lucerna“, „Maryša“ souborů „Netrdlo“, „Lužnice“ a „Javorina“). Koncem 80. let začal mít festival přehlídkový charakter a v jednotlivých kategoriích byl vyhlašován laureát. Posléze se koncepce přiklonila zpět k charakteru soutěže. Čtyřicetiletí ročníky bechyňského festivalu prošly tak tisíce lidí „praštěných divadlem“ a sál kulturního domu zažil nejednou stav obležení, o jakém sní mnohý divadelní ředitel.

Od roku 1993 převzala odbornou garanci nad festivalem Amádní divadelní sekce, regionální rada Amatérské divadelní asociace a v roce 1994 se poprvé podařilo spojit amádní festival s regionální jihočeskou divadelní přehlídkou do projektu nazvaného „Divadelní Bechyně“. Začátkem 90. let se vítězové bechyňského festivalu opět probíjeli i do divadelní Mekky – na Jiráskův Hronov. Zpočátku v doplňkovém programu, ale již v roce 1992 zazářil na 62. Hronově DS „Amí scéna“ a v roce 1994 DS „Pard“.

V roce 1995 byla „Divadelní Bechyně“ obohacena o nový mimopřehlídkový prvek. V rámci festivalového dění proběhl I. ročník soutěže mažoretek České republiky. Tato vděčná a barvitá podívaná přilákala na bechyňský festival množství diváků, kteří pak snáze nalézali cestu i do hlediště festivalových představení. Z amádního festivalu se tak postupně stala přitažlivá akce, která není opomíjena ani zástupci velení amády, ani sdělovacími prostředky.

I přes redukci počtu dní, v nichž se odehrává, zbývá čas i na pravidelné setkávání souborů v rámci tzv. „divadelního potlachu“. Tvůrčí setkání, tzv. „divadelní dílny“, již nyní probíhají mimo festivalový rámec. Lze jen doufat, že i při stále se snižujících dotacích z amádního rozpočtu a nutnosti hledat jiné zdroje peněz, nadšení nás, divadelníků, neubude a červen bude i nadále v Bechyni ve znamení tradičního amádního festivalu.

D. Zavoral

TENDENCE VE VÝVOJI NEPROFESIONÁLNÍHO UMĚNÍ

(I. část)

Neprofesionální umění prošlo po listopadu 1989 složitým obdobím. S rozpadem sítě státních a odborových kulturních zařízení ztratilo zřizovatelskou základnu se solidním materiálně-technickým zázemím. Ze dne na den musely mnohé soubory řešit otázku, kam dají notový archiv, za co si od bývalého ZK koupí kroje a nástroje, kde budou zkoušet a za kolik. Např. velké dechové orchestry či symfonická tělesa, které sbíraly hráče z různých míst, musely naprosto změnit systém zkoušek. Dříve cestu platil zřizovatel, nyní si ji platil každý ze své kapsy.

Lidé však odcházeli i z jiných důvodů. Pro tvořivé a schopné jednotlivce se otevřel svět politiky a podnikání. Např. mnoho starostů zvolených v prvních svobodných polistopadových volbách bylo amatérskými divadelníky. Za mnohé uvedme Ing. Houška - starostu Hronova, F. Zborníka (*slavný soubor Šupina*) - starostu Vodňan, Ing. M. Dvořáka - primátora Hradce Králové. V důsledku toho odešla ze souborů generace lidí středního věku. Ztratili motivaci a svou energii vrhli do jiné činnosti.

Zdálo se rovněž, že v některých oborech převládne komerce. Např. skupiny scénického tance se mohly uplatnit i v barech a nočních podnicích. Do oboru jako nový subjekt přišly soukromé taneční školy, které spíše než semináře, přehlídky a soutěže začaly nabízet možnost uplatnění v předvádění módy a v barech.

Tvrdou zkouškou prošly rovněž technické obory. Rozpadly se fotokluby a filmové kroužky, které měly technické zázemí v odborových klubech. U filmu k tomu přistoupil ještě faktický konec éry 8mm filmu. Přechodu na video bránily vysoké pořizovací náklady na výrobu videosním-

ků. Dva, tři roky byl film doménou spíše starších pánů.

Fotografie a výtvarná tvorba přestaly slyšet na termín „amatérský“. Dospělí výtvarníci to pocítovali dokonce jako urážku. Neuspěly snahy obnovit národní výstavu AMO Šumperk. Fotografů sice s dostupností techniky přibývá, avšak problémem zůstá-

vá, jak oslovit ty, kteří nechtějí fotografovat jenom rodinné snímky.

Snad jediným oborem, který zažil nebyvalý rozmach, je vokální umění. Otevřely se kostely a duchovní hudební tvorba, chrámové sbory nepotřebují zkušebny a mají zaručenu veřejnou prezentaci své tvorby.

S rozpadem sítě OKS a KKS odešel i systém vzdělávání a příležitosti k okresnímu a regionálnímu setkávání. Díky finančnímu příspěvku MK ČR a odbornému zaštitění nově zřízenou (1. 1. 1991) státní příspěvkovou organizací IPOS (*ARTAMA je jeho organizační součástí*) se podařilo realizovat národní přehlídky včetně jejich vzdělávacího programu. Bylo to důležité pro motivaci a rozvíjení umělecké úrovně, avšak neřešilo to problém zachycení zájmu mladých lidí, např. středoškoláků, o některý umělecký obor. Přitom díky krajským lidovým konzervatořím vyrostla řada tvůrců, kteří potom patřili ke špičkám.

V zahraničí je dění v jednotlivých oborech neprofesionálního umění organizováno střechovým národním spolkem, který v systému vícezdrojového financování získává dotace od řady centrálních ministerstev, od regionálních i místních orgánů a od sponzorů a mecenášů. Platí, že neorganizovaní amatéři prakticky nejsou. Spolky pořádají přehlídky, semináře, vydávají časopisy a odbornou literaturu, zprostředkovávají odbornou pomoc souborům (např. *dramaturgickou, režijní, technickou apod.*) a mají kontakty se zahraničím. Budují na nestátní úrovni odborná centra. Někdy (např. *Nizozemí*) tuto úlohu přebírají státem dotované nadace. Patrně tak bude vypadat situace i někdy v budoucnosti v ČR. Zatím však lidé nemají příliš důvěry ve spolkovou činnost, jak na národní úrovni, tak na úrovni souboru.

V období 1990 až 1993 vznikla sice řada národních sdružení, avšak žádné z nich (*snad s výjimkou Folklorního sdružení*) jako střechové. Devět národních spolků působících v oblasti divadla spolupracuje navzájem, ale trochu i tříští síly na podobné projekty. Obdobná je situace v ama-

térském filmu a videu. Velmi dobré zkušenosti jsou s regionálními sdruženími. Mají přesně vymezenou působnost, jejich projekty jsou konkrétněji zacílené. Daří se jim spojit amatéry jednoho regionu do neformálního společenství s jasně pocítovanou identitou.

Neprofesionální umění se muselo vyrovnat také s faktem, že po zrušení osvětového zákona a některých ustanovení divadelního zákona neexistují legislativní ani jiná přehrazení mezi uměním profesionálním a amatérským. Zjednodušením by bylo tvrzení, že jedni se uměním živí a druzí jej provozují zadarmo. Ani nadšení či láska k oboru nejsou rozlišovacími znaky.

Dnes platí, že amatérem je každý, kdo se za něj sám považuje. Nerozhoduje, zda se např. filmem živí či nikoliv. Proč by se profesionální kameraman nemohl s vlastním snímkem přihlásit do národní soutěže amatérských filmů?

Podle signálů z jednotlivých oblastí neprofesionálního umění se zdá, že fáze hledání nového způsobu existence souborů i jednotlivců byla ukončena. Soubory

existují jako spolky (cca 30 %), jako zálohované organizace nějakého zařízení (cca 50 %), jako neformální skupiny (tj. *neregistrované*), sdružení občanská (cca 20 %). Jsou jasné cesty, jak získat finanční prostředky (*granty míst, MK ČR, MŠMT, nadace a fondy* – např. *Open society fond, místní/tj. městské a obecné/ a okresní kulturní fondy, sponzoři, vlastní aktivity členů*). I když na rozdíl od zahraničí na jeden projekt lze získat dotaci pouze jednoho centrálního úřadu. Ustálil se systém regionálních přehlídek, na jejichž počátku vždy stála aktivita amatérů.

Vytříbil se profil národních přehlídek a ve spolupráci sdružení a pracoviště ARTAMA se hledají cesty, jak řešit otázky odborné přípravy uměleckých vedoucích i jednotlivců. Jsou vytvářeny příležitosti k setkávání pro mladé zájemce, jichž ve všech oborech přibývá.

V příštím pokračování budeme věnovat pozornost jednotlivým oborům neprofesionálního umění.

Lenka Lážňovská

ARTAMA *informuje*

● Koordinační rada pro folklor, v níž jsou zástupci FOS ČR, ÚLK Strážnice a IPOS – ARTAMA se v březnu 1996 dohodla na některých společných opatřeních:

a) bude vytvořena pracovní skupina, která s využitím zkušeností někdejších ústředních, krajských a dalších institucí vypracuje zásady nového systému vzdělávání uměleckých vedoucích, choreografů, tanečníků, muzikantů atd. První výsledky budou předloženy v květnu letošního roku.

b) jednou za dva roky se sejde Fórum tradiční a lidové kultury; bude se zabývat odbornými a organizačními otázkami oblasti.

c) v ÚLK bude i nadále budován archiv dokumentace folklorních akcí; jeho součástí je rovněž videodokumentace.

● Dnem 31. 12. 1995 skončil IPOS v roli vydavatele časopisu Videohoby. Po období hledání se novým vydavatelem stalo trutnovské vydavatelství PRATR, s. r. o., které má svou pobočku v Praze 2, Vyšehradská ul. 51, tel. 02/24484570. Tato adresa redakce není konečná. Měsíčník je vydáván s podporou MK ČR.

● Ve dnech 26. až 28. 4. 1996 se v Kolíně uskutečnila I. otevřená národní přehlídka pantomimy a pohybového divadla. Jejím posláním bylo integrovat aktivity zdravé populace a sluchově postižených a vytvořit tradici národních přehlídek právě v roce 200. výročí narození J. G. Debureau ve městě, kde se narodil. Koncert vybraných souborů, skupin a jednotlivců zakončil prezentační část přehlídky a v druhé části se uskutečnilo představení „CAPRICHOS“ souboru neslyšících JAMU Brno.

● V časopisu Amatérská scéna vycházejí v tomto ročníku mj. dva zajímavé seriály. Jde jednak o Zvuk v amatérském divadle (autor František Mikeš), jednak o Autorské právo v praxi (objednáno u agentury DILIA). Předplatné ročníku činí 60 Kč. Objednávky přijímá redakce (pracoviště ARTAMA).

● MK ČR uzavřelo konkurzní řízení na granty v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit. V pěti oblastech (divadlo, hudba, tanec, video-

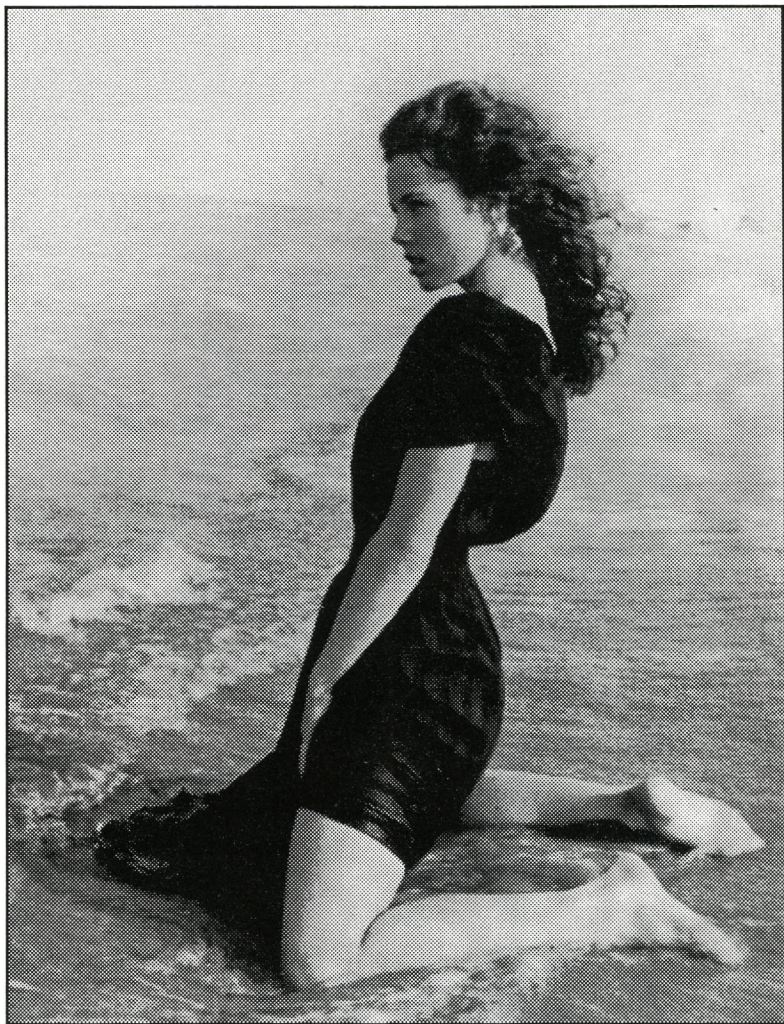
film-fotografie-výtvarnictví, dětské aktivity) bylo oceněno 154 projektů občanských sdružení. Získaly celkem 3 055 600 Kč. Neuspělo asi devadesát žadatelů. Důvodem bylo nesplnění konkurzních podmínek (šlo o projekty místního významu, např. přehlídku jednoho města či okresu, popř. činnost jednoho souboru). Někdy předkladatelé požadovali investice na vybavení, tj. nenabízeli konkrétní aktivity. Konkurzní komise byly složeny ze zástupců střešových občanských sdružení.

● V dubnu 1996 se na ustavující schůzi sešel čestný výbor Jiráskova Hronova. Členství dosud přijali předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Milan Uhde, prof. Milan Lukeš, mim Bolek Polívka, režisér a umělecký šéf Divadla na zábradlí Petr Lébl, režisér a umělecký šéf Divadla ABC Milan Schejbal, herec a šéf činoherní společnosti Josef Dvořák. Tento výbor složený z mediálně zajímavých osobností českého divadla by měl zaštiťovat propagaci JH, což se může příznivě projevit v přílivu sponzorských peněz. A bez nich nelze přehlídku v současnosti uspořádat, neboť příspěvek MK ČR kryje cca 50 % rozpočtových nákladů.

● Pracoviště ARTAMA opět vypsal konkurz na příspěvky na zahraniční státní reprezentaci neprofesionálního umění v oboru taneční folklor. Nezávislá konkurzní komise rozhodne o výši finančního příspěvku. Ve smyslu směric mají přednost špičková tělesa, zúčastňující se prestižních mezinárodních soutěží a festivalů.

● Zastupitelstvo německého města JENA připravuje ve spolupráci s MK ČR projekt „Česká kultura v Jeně 1996“. Od června do září se uskuteční řada koncertů, vystav, specializovaných akcí (např. Literární pódium). Akce bude zahájena 21. 6. za účasti českého ministra kultury. Uplatně se řada neprofesionálních těles, např. „DO Škoda Mladá Boleslav“ a „Jitřenka“ Praha, folklorní soubor J. Vycpálka, loutkářská skupina „Čmukaři“ z Modřic a další.

Připravila Lenka Láznovská

Fotografie mjr. Lubomíra Maštery, pravidelného účastníka celoarmádních setkání fotografů, je cítit vůní dalek, moře a exotických dobrodružství. To vše na vás jistě čeká v nadcházejícím čase dovolených. Ať se tedy vydáte kamkoliv, necht' vás vaše kroky, pneumatiky či křídla dovedou bezpečně na ta nejkrásnější místa, na nichž zapomenete na všechny své problémy a strasti. Nesmíte se však zapomenout včas vrátit, protože již v říjnu na vás bude čekat další číslo vašeho oblíbeného Armádního kulturního zpravodaje.

-zav-

ARMÁDNÍ KULTURNÍ ZPRAVODAJ 2/96

Připravil odpovědný redaktor a fotograf Daniel Zavoral ve spolupráci s týmem autorů. Návrh obálky Jindřich Studnička. Vydává oddělení kultury VO GŠ AČR. Adresa: Redakce Armádního kulturního zpravodaje DAP, Vítězné náměstí 4, 160 41 Praha 6, telefon 02/20 (civilní předvolba) voj linka 219 086. Publikace je určena pro vnitřní potřebu Armády České republiky, rozesílá se podle zvláštního rozdělovníku. Zpravodaj sestaven a redakčně připraven k tisku v redakci IMPULS. Tisk: Vojenský zeměpisný ústav Praha. Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s.p., Odštěpný závod Přeprava, č. j. 74/95 ze dne 5. 1. 1996.